

Консультує Міністр юстиції Павло Петренко! Законопроект «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо створення передумов для захисту економічних та спадкових прав громадян в сільській місцевості» (№9140).

***У нас в містечку на Кіровоградщині вже понад 5 років немає нотаріуса. Найближчий – за 50 кілометрів. Чув, що Мін'юст придумав як вирішити цю проблему. Чи це справді так?
Роман Марчук***

Дійсно, Міністерство юстиції виступило з ініціативою щодо роботи у віддалених селах та містечках, де немає нотаріусів, Уповноважених осіб. Фактично, це наші співробітники, які б надавали українцям окремі найбільш затребувані нотаріальні послуги, такі як оформлення спадщини і дарування.

Розповім детальніше про цю ініціативу та розроблений Законопроект «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо створення передумов для захисту економічних та спадкових прав громадян в сільській місцевості» (№9140).

Чому ця ініціатива важлива?

Всі ми добре знаємо, як нині виглядає українське село.

Так, звичайно, є невеликі населені пункти, де живе чимало молоді, влітку чи не кожен вихідні весілля, на велосипедах по вулицях гасають діти, а у школі важко знайти вільне місце.

Та чи багато таких? На жаль, ні. У переважній більшості сіл основа населення – люди старшого віку. З 11,7 мільйонів пенсіонерів близько 5 млн проживають саме у селах.

Це люди, які все життя тяжко працювали на землі. Це люди, які пережили війну й віддали всі свої сили на відновлення нашої країни.

Нині ж вони не можуть отримати найпростіших державних послуг: переоформити землю чи будинок на онуків, скласти заповіт, отримати необхідну довідку чи копію документів.

Чому, питаєте ви? Тому, що в більшості сіл надати їм цю послугу немає кому. А здоров'я, щоб поїхати навіть до найближчого райцентру, в цих людей вже немає.

Який масштаб проблеми?

З 1160 посад державних нотаріусів, до яких здебільшого і звертаються сільські жителі, адже не мають коштів на недешеві послуги приватного нотаріуса, вільними є понад 300.

У 122 районах відсутні державні нотаріуси, а в 55 районах немає жодного нотаріуса взагалі. Фактично, доступу до нотаріальних послуг, які гарантовані державою, не мають жителі чверті України. *Ось кілька прикладів з життя.*

У місті Маневичі на Волині державний нотаріус відсутній. Більшість жителів району мають статус постраждалих від чорнобильської катастрофи і відповідні пільги. Вони мають 200-300 кілометрів їхати, щоб знайти державного нотаріуса і оформити законні права.

Мешканці села Бережівка у Чернігівській області їздили до Ічні, де працював нотаріус. Однак він пішов з посади на початку року. Найближчий державний нотаріус у місті Борзна – за 100 кілометрів від села. Але прямого автобуса до цього міста немає. Тому жителям доводиться їздити близько 200 кілометрів до Чернігова.

У районному центрі Семенівка на Полтавщині відсутній будь-який нотаріус. Люди займають чергу, щоб мати можливість потрапити до нотаріуса з питанням оформлення спадщини і черга вже розтягнулася на 8 місяців.

Що треба змінювати?

Хоча Міністерство юстиції й відповідальне за роботу нотаріату, нотаріуси є незалежними самозайнятими особами.

Ми не можемо примусити того чи іншого нотаріуса йти працювати в державну нотаріальну контору. Тим більше ми не можемо примусити приватних нотаріусів їхати в села й надавати свої послуги там.

Однак і залишати ситуацію в нинішньому стані ми не маємо права. Адже не нормально, коли в країні, яка бачить себе частиною Європейського Союзу, громадяни не можуть отримати найпростіші сервіси, гарантовані державою.

Що ми пропонуємо?

Передбачити законом створення нової категорії працівників юстиції для здійснення обмежених нотаріальних дій, які працюватимуть у віддалених селах та забезпечать потребу громадян у послугах. Фактично – це діючі працівники головних управлінь юстиції, консультанти державних нотаріальних контор, які пройдуть відповідне навчання і лише після того отримають повноваження для надання таких послуг:

- Оформлення права спадщини.
- Оформлення договорів довічного утримання, заповітів
- Видача свідоцтв про народження і смерть.
- Засвідчення вірності копій документів.
- Посвідчення довіреностей, видача дублікатів нотаріальних документів.

Що це дасть?

У тих селах та селищах, де немає жодного нотаріуса, наші спеціалісти можуть стати справжнім рятівним кругом для місцевого населення. Вони надаватимуть лише найпопулярніші соціальні послуги, якими користуються громадяни.

Це дасть можливість не їздити українцям по кількасот кілометрів, не чекати місяцями в чергах.

Якість їхньої роботи, як і якість роботи нотаріусів та реєстраторів, контролюватиме Мін'юст. До них будуть такі самі вимоги, як і до інших співробітників відповідної сфери.

Чому зараз маніпулюють інформацією?

Однак, є й ті, хто не бажає піти на зустріч українському селянину. Є ті, хто хоче мати зиск навіть з соціальних проектів. Є ті, хто боїться конкуренції. Саме тому й розповсюджуються всі ті міфи, які з'явилися навколо законопроекту №9140. Які я хочу прокоментувати окремо.

Законопроект не може відкривати можливості для рейдерських захоплень, оскільки рейдерство не відбувається при оформленні спадщини селян в сільській місцевості. А оформлення договорів купівлі-продажу та корпоративних прав НЕ ВКЛЮЧЕНО до їхнього функціоналу.

Він не руйнує основи децентралізації в Україні, адже надає селянам можливість оформити дарування у власному селі. І щойно там за ініціативи місцевої влади запрацюють сільські нотаріуси, чи прийдуть працювати приватні, діяльність наших уповноважених осіб одразу припиниться.

Немає чого боятися й щодо корупційних ризиків та зловживань. Рівень корупційних ризиків з боку державних службовців точно не буде більшим, ніж ризики зловживань з боку державних реєстраторів, державних або приватних нотаріусів. Повідомлення про правопорушення у сфері державної реєстрації та нотаріату до Мін'юсту надходять постійно, на що відомство реагує в рамках Закону.

Уповноважені особи працюватимуть у ВИЗНАЧЕНІЙ МІСЦЕВОСТІ, категорія – НЕ ВИЩЕ села або району.

Ми ні в якому разі не ставимо під сумнів безспірність вчинення нотаріальних дій та знижувати їх якість

Мін'юст здійснює державне регулювання нотаріальної діяльності, контроль за організацією нотаріату та нотаріальної діяльності Уповноважених осіб. Нотаріальні дії будуть вчиняти особи:

- Із вищою юридичною освітою.
- Необхідним досвідом роботи від 3 років.
- З відповідно обладнаним робочим місцем.

Впевнений, що наша спільна з народними депутатами ініціатива допоможе тисячам людей, які проживають у віддалених селах та населених пунктах країни, отримувати якісні державні послуги у сфері реєстрації прав спадщини та дарування.